

Aktuálne otázky dedičského práva

JUDr. Miriam Imrich Breznoščáková, PhD.
notárka, členka Vzdelávacej komisie
a Medzinárodnej skupiny Prezídia NK SR

JUDr. Radoslav Svitana, PhD.
sudca občianskoprávneho kolégia,
Krajský súd v Trenčíne

Justičná akadémia SR, Omšenie 14.-15.10.2019

Definícia dedenia a pramene dedičského práva

Dedenie = všeobecný prechod práv a povinností po zomretej osobe na iné subjekty – dedičov

- Ústava SR – čl. 20 ods. 1 (Dedenie sa zaručuje.)
- Občiansky zákonník – siedma časť (§ 460 – § 487)
- Civilný mimosporový poriadok – druhá hlava druhej časti (§ 158 - § 219) + § 16 - § 22
- vyhláška MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy – štvrtá časť prvá hlava (§ 94 – § 117)
- okrajovo zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) (§ 54)
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve

Nadobúdanie dedičstva

Dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa (§ 460 OZ) – delačný princíp
=> dedičské rozhodnutie je len deklaratórne, ale je nevyhnutné k tomu, aby nastali účinky prechodu práv a povinností (vrátane vlastníckeho práva)

Všetky skutočnosti – inštitúty OZ sú posudzované ku dňu smrti ... vs závet ?

Delačné dôvody (právne dôvody nadobudnutia dedičstva; § 461 OZ) :

- zo zákona,
- zo závetu,
- z oboch týchto dôvodov.

Dedičské skupiny pri dedení zo zákona (§ 473 - § 475a OZ) :

- I. skupina: deti (ak nededí niektoré dieťa, dedia jeho podiel jeho deti resp. potomci) a *manžel (nie sám)*
- II. skupina: manžel (vždy aspoň ½), rodičia a *osoby v spoločnej domácnosti s poručiteľom** (*nie samé*)
- III. skupina: súrodenci (ak niektorý nededí, tak jeho deti) a osoby v spoločnej domácnosti s poručiteľom*
- IV. skupina: prarodičia (ak nededí žiaden z nich, tak rovnakým dielom ich deti = strýkovia a tety poručiteľa)

* najmenej 1 rok pred jeho smrťou a starali sa o domácnosť alebo boli výživou odkázaní na poručiteľa

Dedenie zo závetu (I.)

Závet vždy musí obsahovať deň, mesiac a rok jeho spísania, inak je neplatný (§ 476 OZ)

- vlastnoručný (holografný) s vlastnoručným podpisom (inak je neplatný - § 476a OZ)
- inou písomnou formou (alografný) s vlastnoručným podpisom za účasti dvoch svedkov (ktorí sa musia na závet podpísať – § 476b OZ – *stačí, ak sa podpíšu dodatočne, napr. počas dedičského konania u notára?*)
- formou notárskej zápisnice

Osobitne je upravený závet poručiteľa, ktorý nemôže čítať alebo písať (§ 476c OZ; *nemôže písať neznamená, že nevie písať...* – 3 svedkovia a osobitný spôsob spísania závetu), nevidomých a osôb, ktoré nepočujú ani nemôžu čítať alebo písať (§ 476 ods. 3, 4, 5 OZ – takisto 3 svedkovia a osobitný spôsob spísania závetu) a maloletých od 15 rokov (§ 476d ods. 2 OZ len notárskou zápisnicou).

Svedkami môžu byť iba osoby, ktoré sú spôsobilé na právne úkony. Svedkami nemôžu byť nevidomé, nepočujúce, nemé osoby, tie, ktoré nepoznajú jazyk, v ktorom sa prejav vôle robí, a osoby, ktoré majú podľa závetu dedič (§ 476e OZ), ale ani zákonní dedičia a osoby im blízke (§ 476f OZ).

„K platnosti závetu zriadeného podľa § 476b OZ sa nevyžaduje súčinnosť pisateľa závetu; jeho neplatnosť v zmysle § 39 OZ nespôsobuje, že závetom povolaný dedič, príp. osoba mu blízka, pôsobili ako pisateľ závetu.“
(rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 153/02)

Dedenie zo závetu (II.)

Spoločný závet viacerých poručiteľov je neplatný (§ 476 ods. 3 OZ).

Závet sa môže týkať celého dedičstva alebo len jeho časti (niektoré veci a práva - § 477 OZ)

Neopomenuteľní dedičia (§ 479 OZ) :

- maloletí potomkovia (*nielen deti, ale potomkovia*) – aspoň zákonný podiel
- plnoletí potomkovia – aspoň 1/2 zákonného podielu

Pokiaľ tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu (§ 469a) uvedených potomkov. – *pozor, ide o relatívnu neplatnosť (§ 40a OZ), takže ak sa dotknutá osoba neplatnosti nedovoľáva, považuje sa závet aj v tejto časti za platný => notár by mal prejednať dedičstvo so zohľadnením závetu (s ukrátením maloletého potomka), ale pokiaľ by došlo k dedičskej dohode a notár by ju mal schvaľovať (ako právny úkon maloletého – § 119 CMP), takúto dohodu by ten istý notár nemal schváliť (?)*

Akékoľvek **podmienky pripojené k závetu** nemajú právne následky – s výnimkou príkazu na započítanie darov (§ 478, § 484 OZ) – *čo so závetom „Chcem, aby môj dom zdedil syn A za podmienky, že vyplatí dcére B štvrtinu jeho hodnoty.“?*

Vydedenie (§ 469a OZ)

Poručiteľ môže vydediť potomka, ak

- a) v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch,
- b) o poručiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať,
- c) bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka,
- d) trvalo vedie neusporiadaný život.

Pokiaľ to poručiteľ v listine o vydedení výslovne určí, vzťahujú sa dôsledky vydedenia aj na osoby uvedené v § 473 ods. 2 (= *deti resp. potomci vydedenej osoby v prvej dedičskej skupine*).

O náležitostiach listiny o vydedení a o jej zrušení platia obdobne ustanovenia § 476 a 480 (= *vydedenie musí mať rovnakú formu ako závet; pre zrušenie vydedenia platí to, čo pre zrušenie závetu*).

V listine o vydedení musí byť uvedený dôvod vydedenia.

„O neprejavení opravdivého záujmu o poručiteľa v zmysle § 469a ods. 1 písm. b) OZ nejde v prípade, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiteľom.“ (rozh. NS SR sp. zn. 1 Cdo 173/96)

„Dôvod vydedenia musí byť pod sankciou neplatnosti právneho úkonu konkretizovaný tak, aby bol zrozumiteľný.“ (rozh. NS SR sp. zn. 4 Cdo 194/2011)

vydedenie (§ 469a OZ) vs. dedičská nespôsobilosť (§ 469 OZ)

Odmietnutie dedičstva (§ 463 - § 468 OZ)

- ústnym vyhlásením na súde (= u notára) alebo
- písomným vyhlásením zaslaným súdu (= notárovi), *teda nie napr. ostatným dedičom*
- len do 1 mesiaca odo dňa, keď bol súdom o práve odmietnuť dedičstvo a o následkoch tohto odmietnutia upovedomený (súd môže lehotu z dôležitých dôvodov predĺžiť) – *čo ak vyhlási, že odmieta dedičstvo, ešte pred týmto poučením, prípadne ak bolo poučenie nesprávne doručené (§ 189 ods. 2 CMP – do vlastných rúk s vylúčením fikcie doručenia) ?*
- vyhlásenie o odmietnutí/neodmietnutí dedičstva nemožno odvolať

K odmietnutiu dedičstva nemôže dedič pripojiť výhrady alebo podmienky; takisto nemôže odmietnuť dedičstvo len sčasti. Takéto vyhlásenia nemajú účinky odmietnutia dedičstva. (§ 466 OZ)

– *čo s vyhlásením: „Vzdávam sa/Zriekam sa dedičstva v prospech svojho syna.“? Alebo: „Zriekam sa dedičstva v prospech svojho brata (iného dediča)“?*

Splnomocnenec môže za dediča odmietnuť dedičstvo len ak ho na to plnomocenstvo výslovne oprávňuje. Opatrovník neznámeho dediča alebo dediča, ktorého pobyt nie je známy, nemôže urobiť vyhlásenie o odmietnutí alebo neodmietnutí dedičstva. (§ 468 druhá veta OZ)

Dedičstvo nemôže odmietnuť dedič, ktorý svojím počínaním dal najavo, že dedičstvo nechce odmietnuť. (465 OZ)

Zodpovednosť za dlhy

Prechod dlhov

§ 470 OZ

- (1) Dedič zodpovedá do výšky ceny nadobudnutého dedičstva za primerané náklady spojené s pohrebom poručiteľa a za poručiťelove dlhy, ktoré na neho prešli poručiťelovou smrťou. (*t. j. zodpovedá nielen majetkom, ktorý zdedil, ale celým svojim majetkom, aj keď len do výšky ceny nadobudnutého dedičstva*)
- (2) Ak je viac dedičov, zodpovedajú za náklady poručiťelovho pohrebu a za dlhy podľa pomeru toho, čo z dedičstva nadobudli, k celému dedičstvu.

Príklad: Poručiťel zanechal 3 deti, ktoré si dedičskou dohodou rozdelili dedičstvo tak, že syn A nadobudol dom v hodnote 100 000 eur (ktorý poručiťel reštituoval), syn B pozemky v hodnote 10 000 eur a dcéra C úspory 10 000 eur. Po smrti poručiťela sa osoba X, ktorá bola pred reštitúciou vedená ako vlastník domu, domáha náhrady 12 000 eur za zveľadenie domu v čase, keď bola vedená ako jeho vlastník. Koho má osoba X žalovať? Všetkých dedičov podľa nadobudnutých podielov (§ 470 OZ) alebo len aktuálneho vlastníka domu – syna A (keďže ide o investíciu do tohto domu)?

Bolo by to inak v prípade, ak by osoba X podala žalobu ešte za života poručiťela a poručiťel by zomrel v priebehu súdneho konania (s kým by mal súd pokračovať v konaní - § 63 ods. 2 CSP) ?

Započítanie na dedičský podiel (§ 484 OZ)

Pri dedení **zo zákona** sa dedičovi do jeho podielu započíta to, čo za života poručiteľa od neho **bezplatne** dostal, pokiaľ nejde o obvyklé darovania; ak ide o dediča uvedeného v ustanovení § 473 ods. 2 (*potomci dedičov v prvej skupine*), započíta sa okrem toho aj to, čo od poručiteľa bezplatne dostal dedičov predok. Pri dedení **zo závetu** treba toto započítanie urobiť, ak na to dal poručiteľ **príkaz alebo** ak by inak obdarovaný dedič bol oproti dedičovi uvedenému v ustanovení § 479 (*neopomenuteľní dedičia*) **neodôvodnene zvýhodnený**.

„bezplatne“ – Čo ak to bola kúpna zmluva za 1 euro?

Čo ak bola kúpna cena 10 000 eur, pričom dom mal hodnotu 100 000 eur?

Na rozdiel od neplatnosti závetu (*neopomen. dedičia*) započítanie sa robí *ex off*o (keď sa notár o darovaní dozvie)

Čo ak obdarovaným bol vnuk poručiteľa, pričom dedič poručiteľa (otec obdarovaného) žije? Započíta sa?

A má sa započítať dar aj potomkom dedičov v tretej skupine (*súrodencov poručiteľa*)?

Spôsob výpočtu - príklad: Dedičmi poručiteľa sú synovia A, B, C; čistá hodnota dedičstva je 50 000 eur; syn A dostal za života poručiteľa pozemok v hodnote 10 000 eur: Hodnota daru sa pripočíta k čistej hodnote dedičstva (50 000 + 10 000 = 60 000 eur) a táto suma sa rozdelí podľa počtu dedičov a ich dedičských podielov (60 000 eur : 3 = 20 000 eur).

U dedičov, ktorí neboli za života poručiteľa obdarovaní (t. j. synovia B a C), tento výsledok predstavuje ich dedičský podiel (20 000 eur); u dediča, ktorý bol obdarovaný (syn A) sa odpočíta hodnota daru (20 000 – 10 000 = 10 000 eur).

Vzťah dedenia a určovacej žaloby

Príklad: Osoba B je jediným dedičom po svojom zomrelom otcovi A. Osoba B podá žalobu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ku ktorej je ako vlastníč zapísaná osoba X. Osoba B svoje vlastnícke právo zdôvodňuje tým, že jej otec (A) dobromyseľne užíval predmetnú nehnuteľnosť 15 rokov a po smrti otca (A) ju už 5 rokov dobromyseľne užíva on (B), takže pri započítaní doby trvania dobromyseľnej držby otca došlo k vydržaniu predmetnej nehnuteľnosti osobou B.

„Ak nebol zachovaný postup upravený ustanoveniami § 175a až § 175zd Občianskeho súdneho poriadku (= vo vzťahu k nejakej veci neprebehlo dedičské konanie), nemožno ho obchádzať žalobou, ktorou sa právny nástupca poručiteľa domáha určenia, že je (spolu)vlastníkom veci patriacej do dedičstva.“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. marca 2014 sp. zn. 3 MCdo 4/2013; R 3/2015)

Bolo by to inak, ak by vo vyššie uvedenom príklade otec (A) dobromyseľne užíval predmetnú nehnuteľnosť nie 15 rokov, ale len 8 rokov, a následne syn B ďalších 5 rokov?

Notár ako súdny komisár (I.)

§ 38 ods. 1 O.s.p.: *Na základe poverenia súdu je notár ako súdny komisár oprávnený viesť samostatne konanie o dedičstve smerujúce k vydaniu osvedčenia o dedičstve alebo k predloženiu veci súdu na vydanie uznesenia podľa § 175zd (= notár pripraví podklady a návrh na uznesenie súdu a vyúčtuje svoju odmenu).*

§ 16 CMP:

(1) V prípadoch ustanovených týmto zákonom súd poverí notára, aby ako súdny komisár konal a rozhodoval v určitej veci; poverenie nie je súdnym rozhodnutím.

(2) Rozhodnutia vydané notárom a úkony vykonané notárom na základe poverenia sú rozhodnutiami a úkonmi súdu prvej inštancie.

§ 161 ods. 1 CMP: V konaní o dedičstve poverí súd notára, aby vo veci konal a rozhodoval.

Čl. 142 ods. 2 Ústavy SR: *Súdy rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca. Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátu zúčastňujú aj prísediaci sudcovia z radov občanov a v ktorých veciach môže rozhodnúť aj **zamestnanec súdu poverený sudcom**. Proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.*

Notár ako súdny komisár (II.)

Uznesenie PL. ÚS 12/2019-17 zo 6.2.2019 – odmietol návrh OS DS na začatie konania o súlade právnych predpisov (§ 16 ods. 1 a § 161 ods. 1 CMP - slová „a rozhodol“) s čl. 142 ods. 2 Ústavy SR ako zjavne neopodstatnený :

„Činnosť notárov ako súdnych komisárov v dedičskom konaní sa považuje za priamy výkon časti súdnej moci. Notár je síce orgánom so súdnou (justičnou) pôsobnosťou, nedisponuje však všetkými náležitosťami orgánov súdnej moci v zmysle čl. 142 ústavy. Vytvorenie a pôsobnosť notára ako súdneho komisára v dedičskom konaní ponecháva ústava na zákonné vymedzenie v Notárskom poriadku a v Civilnom mimosporovom poriadku.

V historickom a komparatívnom kontexte možno pripomenúť, že notár vykonával svoju notársku činnosť vždy v rozsahu, v akom mu táto bola zverená zákonodarcom krajiny, v ktorej svoju činnosť vykonával. Dlhodobé spojenie notárov s dedičskou agendou je nespochybniteľné. Dôvody vedúce k prepojeniu notárov s dedičskými záležitosťami boli rôzne, jeden z tých hlavných nesporne vyjadrovalo ustanovenie § 178 cisárskeho patentu č. 366/1850 ř. z. (notársky poriadok) ... „*zrychliti věc s umenšením aneb alespoň ne s patrným rozmnožením nákladů stranám*“.

Notár ako súdny komisár je aj z pohľadu práva Európskej únie považovaný za „súd“ napríklad v zmysle čl. 3 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012, rovnako spĺňa podmienky súdu v zmysle čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Notár ako súdny komisár (III.)

Uznesenie PL. ÚS 12/2019-17 zo 6.2019 (pokr.):

Notár vykonávajúci na základe zákona súdnou moc ako súdny komisár nie je súdom v zmysle čl. 142 ods. 1 ústavy, nevzťahuje sa naňho preto ani ustanovenie čl. 142 ods. 2 ústavy, lebo je zrejmé, že nemá (a mať nemusí) všetky atribúty súdu (súdneho orgánu). Zákon však notárovi zveruje v určitom rozsahu súdnou pôsobnosť (konať a rozhodovať), ... v konečnom dôsledku proti jeho postupu i rozhodnutiu (rozhodovaniu) možno podať opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy súd (§ 69, § 72, § 73 CMP). Článok 46 ods. 1 ústavy (prípadne čl. 6 ods. 1 dohovoru) nebráni, aby zákon predradil rozhodovaciú kompetenciu inej úradnej osobe (resp. inému orgánu) než súdu. Súdny komisár sa v dedičskom konaní zverenou rozhodovacou pôsobnosťou podieľa (spolupodieľa) ako justičný orgán v prvej inštancii na dedičskom konaní.

V zákonom výslovne uvedených prípadoch disponujú právomocou poskytovať ochranu porušeným alebo ohrozeným subjektívnym právam v občianskoprávných veciach aj iné orgány ako všeobecné súdy. Popri všeobecnej právomoci (pôsobnosti) súdov zákony vymedzujú tzv. alternatívnu súdnou právomoc ako pôsobnosť pre ďalšiu časť napríklad občianskoprávných vecí, ktoré sú zverené iným orgánom so súdnou pôsobnosťou (napr. právomoc rozhodcovského súdu, notára ako súdneho komisára v konaní o umorenie listiny a v konaní o dedičstve podľa CMP a iné).

Pri decíznej právomoci notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve ide o výkon alternatívnej súdnej právomoci iného orgánu ako všeobecného súdu, ktorého postavenie a pôsobnosť v systéme právnej ochrany negarantuje čl. 142 ústavy, ale čl. 46 ods. 1 ústavy. Z uvedeného dôvodu preto neprichádza do úvahy, aby výkon súdnej pôsobnosti notára bol stotožňovaný či inak zamieňaný s právomocou všeobecného súdu v zmysle čl. 142 ústavy. Napadnutá právna úprava nezasahuje do práv účastníkov, a to ani do ich práva na nezávislé rozhodnutie, pretože majú zaručenú možnosť podať proti rozhodnutiu notára účinný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy súd."

Miestna príslušnosť súdu

§ 158 CMP

Na konanie o dedičstve je miestne príslušný súd, v ktorého obvode

- a) mal poručiteľ v čase smrti adresu trvalého pobytu, / § 88 ods. 1 písm. l) O.s.p.: *posledné bydlisko poručiteľa*
Čl. 4 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 650/2012: obvyklý pobyt
- b) sa nachádza majetok poručiteľa, ak nie je daná príslušnosť podľa písmena a),
- c) poručiteľ zomrel, ak nie je daná príslušnosť podľa písmena a) alebo písmena b).

§ 159 CMP

Na dodatočné konanie o dedičstve je miestne príslušný súd, na ktorom bolo konanie o dedičstve skončené.

§ 160 CMP

- (1) Ak je v súvislosti s konaním o dedičstve potrebné schváliť právny úkon maloletého dediča súdom, je na schválenie právneho úkonu príslušný súd konajúci o dedičstve.
- (2) Ak je maloletý dedič účastníkom dohody podliehajúcej schváleniu súdom, môže rozhodnúť súd o schválení právneho úkonu maloletého dediča a o schválení dohody jedným uznesením.
- (3) Ustanovenia odsekov 1 a 2 sa použijú aj vtedy, ak účastník nemá spôsobilosť na právne úkony v potrebnom rozsahu.

Funkčná príslušnosť súdu

V prvej inštancii: okresný súd (rozhodnutia a úkony notára sú rozhodnutiami a úkonmi súdu prvej inštancie - § 16 ods. 2 CMP)

Odvolanie: Proti uzneseniu vydanému notárom ako súdnym komisárom je odvolanie prípustné. (§ 69 CMP)

Funkčná príslušnosť v odvolacom konaní: V zásade súd prvej inštancie (§ 73 CMP) s výnimkami:

Odvolačný súd rozhoduje o odvolaní proti uzneseniu (§ 72 ods. 1 CMP) :

- a) o spornom dedičskom práve podľa § 193,
- b) o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov podľa § 195 ods. 2,
- c) o dedičstve podľa § 203 ods. 1,
- d) o nariadení likvidácie dedičstva podľa § 205,
- e) ktorým sa návrh na umorenie listiny odmietol,
- f) ktorým sa návrh na umorenie listiny zamietol,
- g) o umorení listiny.

Aj v týchto prípadoch však môže autoremedúrou rozhodnúť súd prvej inštancie (zmení alebo zruší a vec vráti notárovi). (§ 72 ods. 2 CMP) => *pred predložením veci odvolaciemu súdu by malo byť zrejmé, že sudca súdu prvej inštancie preskúmal dôvodnosť odvolania a odvolaniu nemieni vyhovieť*

O odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zmene napadnutého uznesenia rozhoduje odvolací súd (aj keď to v CMP nie je úplne jednoznačné: § 72 ods. 3, § 73 ods. 1).

Začatie konania (I.)

§ 173 CMP: Orgán, ktorý vedie matriku, oznámi úmrtie vo svojom matričnom obvode súdu príslušnému na konanie o dedičstve. ... matrika vždy úmrtie občana SR

Čl. 14 písm. c) nariadenia (EÚ) č. 650/2012: Na účely tejto kapitoly sa konanie na súde považuje za začaté ak súd začal konať bez návrhu, momentom, keď súd prijme rozhodnutie o začatí konania, alebo ak sa takéto rozhodnutie nevyžaduje, momentom, keď súd vec zaznamená.

podnet – § 211 ods. 2 CMP

Úmrtie občana SR v cudzine – konzulárne úrady podľa konzulárneho dohovoru, zmluvy o právnej pomoci alebo mnohostranných medzinárodných zmlúv – www.mzsr.sk

Úmrtný list vystaví osobitná matrika MV SR na základe oznámenia Veľvyslanectva SR v cudzine alebo matričného úradu

Trvalý pobyt v SR: ak ide o cudzinca a je daná právomoc SR zabezpečiť:

- Veľvyslanectvo cudzieho štátu v SR, dedičia, Haagsky dohovor o vykonaní dôkazov.

Začatie konania (II.)

§ 174 CMP

(1) Konanie je začaté na návrh, ak je z neho zjavné, že navrhovateľ ako dedič žiada prejednanie dedičstva po poručiťovi.

(2) Súd (*nie notár - § 161 ods. 2 písm. a/ CMP*) uznesením začne konanie aj bez návrhu, len čo sa dozvie, že niekto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho, ibaže sa konanie už začalo na návrh.

(3) Uznesenie o začatí konania netreba doručiť. (*lex specialis k § 27 CMP*)

§ 94 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku:

Po začatí konania o dedičstve súd bez zbytočného odkladu vykoná šetrenie, pri ktorom zisťuje, či už skôr bolo po poručiťovi vedené konanie o dedičstve a pod akou spisovou značkou. Ak zistí, že v tej istej veci už konanie o dedičstve bolo, natrvalo pripojí súdny spis pôvodného konania.

Poverenie notára

§ 16 ods. 1 CMP: V prípadoch ustanovených týmto zákonom súd poverí notára, aby ako súdny komisár konal a rozhodoval v určitej veci; poverenie nie je súdnym rozhodnutím.

§ 17 CMP: Poverenie je účinné, len čo ho súd notárovi oznámi.

§ 161 ods. 1 CMP: V konaní o dedičstve poverí súd notára, aby vo veci konal a rozhodoval.

§ 94 ods. 2 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku:

Po vykonaní úkonu podľa odseku 1 súd poverí notára, aby ako súdny komisár prejednal dedičstvo a vydal uznesenie o dedičstve. Súd následne bez zbytočného odkladu postúpi spis súdnemu komisárovi.

„Poverenie notára je procesným opatrením súdu, ktoré nie je súdnym rozhodnutím, proti povereniu zákon nepripúšťa žiaden opravný prostriedok.“ (uznesenie Ústavného súdu SR č. k. PL. ÚS 12/2019-17 zo 6.2019)

Uznesenie vydané v dedičskom konaní vs. uznesenie o dedičstve

§ 163 CMP: Súd rozhoduje uznesením. (+ § 160 ods. 2 CMP)

– *lex specialis* k § 120 ods. 1 v spojení s § 111 písm i) CMP (schválenie právneho úkonu maloletého rozsudkom)?

Uznesenie o dedičstve:

- a) potvrdenie nadobudnutia dedičstva jedinému dedičovi,
- b) potvrdenie, že dedičstvo, ktoré nenadobudol žiadny dedič, pripadlo štátu,
- c) schválenie dohody dedičov o vypořiadaní dedičstva
- d) schválenie dohody o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov,
- e) potvrdenie nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov, ak medzi účastníkmi nedošlo k dohode, alebo vypořiadanie medzi dedičmi s rozhodnutím o tom, čo ktorý z dedičov nadobudol,
- f) neschválenie dohody o vypořiadaní dedičstva a potvrdenie nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov alebo vypořiadanie medzi dedičmi s rozhodnutím o tom, čo ktorý z dedičov nadobudol. (§ 203 CMP)

Súčasťou uznesenia o dedičstve môže byť aj uznesenie o vypořiadaní BSM (§ 195 CMP) a uznesenie o určení všeobecnej hodnoty majetku, výšky dlhov a čistej hodnoty dedičstva, príp. výške jeho predĺženia (§ 200 CMP).

Skončenie konania inak než uznesením o dedičstve

uznesením, ale nie uznesením o dedičstve:

§ 187 CMP

(1) Súd konanie zastaví, ak poručiteľ nezanechal žiadny majetok.

(2) Uznesenie o zastavení konania sa doručuje účastníkom, ktorí sú známi a ktorých pobyt je známy.

§ 188 CMP

(1) Ak poručiteľ zanechal majetok nepatrnej hodnoty alebo ak majetok poručiteľa nedosahuje výšku primeraných nákladov spojených s pohrebom poručiteľa, môže ho (= *tento majetok, nie je to považované za dedičstvo*) súd vydať tomu, kto sa postaral o pohreb, a konanie o dedičstve zastaviť.

(2) Ak ten, kto sa postaral o pohreb poručiteľa, s prevzatím majetku nesúhlasí alebo ak je sporné, kto sa postaral o pohreb, súd majetok prejedná ako dedičstvo (= *len vtedy je to už dedičstvo*).

(3) Uznesenie podľa odseku 1 sa doručuje účastníkom, ktorí sú známi a ktorých pobyt je známy, a tomu, kto sa postaral o pohreb poručiteľa.

Účastníci dedičského konania

- tí, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú poručiteľovými dedičmi (§ 165 CMP),
- štát (§ 166 CMP),
- ten, kto sa postaral o poručiteľov pohreb (§ 167 CMP),
- veriteľ poručiteľa (§ 168 CMP),
- manžel poručiteľa (§ 169 CMP),
- správca dedičstva (§ 170 CMP),
- notár (§ 171 CMP).

§ 172 CMP

(1) Ak v priebehu konania zomrie dedič poručiteľa, koná súd s tými, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú dedičmi zomretého dediča.

(2) Ak v prípade uvedenom v odseku 1 v konaní o dedičstve po zomretom dedičovi poručiteľa nedošlo k poučeniu o dedičskom práve a o možnosti dedičstvo odmietnuť, vykoná toto poučenie súd v konaní o dedičstve po poručiteľovi.

(3) V prípade uvedenom v odseku 1 sa v konaní o dedičstve po zomretom dedičovi poručiteľa neprejedná majetok, ktorý patril poručiteľovi.

(4) Odseky 1 až 3 sa použijú primerane, ak v priebehu konania o dedičstve zomrie manžel poručiteľa, ak bezpodielové spoluvlastníctvo nie je vyporiadané

Predbežné vyšetrenie a zisťovanie majetku a dlhov

§ 175 CMP: V predbežnom vyšetrení vykoná súd (= notár) všetky potrebné úkony na zistenie dedičov, poručiteľovho majetku a jeho dlhov, prípadne zisťuje, či treba urobiť aj neodkladné úkony.

Vyhláška MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku:

§ 108 ods. 1: Ak sú predmetom konania o dedičstve vlastnícke alebo iné vecné práva k nehnuteľnostiam, súdny komisár si vyžiada od príslušného orgánu štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností podklady z katastrálneho operátu týkajúce sa týchto majetkových práv. (ods. 2: bezplatne)

§ 109: Pri zisťovaní zostatku vkladu na vkladnej knižke, bežnom alebo inom účte treba presne označiť banku alebo pobočku zahraničnej banky, v ktorej sa vedie účet, a uviesť pri vkladných knižkách na meno, bežných alebo iných účtoch meno, priezvisko, dátum narodenia a adresu vkladateľa alebo majiteľa účtu, prípadne ďalšie potrebné údaje. Rovnako sa postupuje pri zisťovaní zostatkov vkladov pri iných formách sporenia.

§ 110: Stav dlhov zaťažujúcich dedičstvo sa zistí výzvou adresovanou známym veriteľom. Platí to najmä o dlhoch, ktoré vyplývajú z registrov alebo evidencií vedených orgánmi verejnej moci alebo právnickými osobami. Ak sa vydá uznesenie podľa osobitného predpisu (§ 199 CMP - konvokácia), zahrnú sa do súpisu aktív a pasív aj ďalšie dlhy, ktoré veritelia v určenej lehote prihlásili.

Zisťovanie závetu (I.)

§ 176 CMP: (1) Súd bezodkladne vykoná vyšetrenie v evidencii, ktorá je vedená v Notárskom centrálnom registri závetov, či je v nej evidovaný závet poručiteľa, listina o vydedení alebo odvolanie týchto úkonov, alebo vyhlásenie o voľbe práva podľa osobitného predpisu (*nariadenie EP a Rady č. 650/2012*) (ďalej len "závet"), a u ktorého notára je uložený.

(2) Ak poručiteľ zanechal závet, zistí súd jeho stav a obsah. O zistení stavu a obsahu závetu sa vyhotoví zápisnica, ku ktorej sa pevne pripojí úradne osvedčená kópia závetu.

§ 95 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku:

(1) Ak je závet uložený u iného notára alebo na súde, súdny komisár požiada o jeho zaslanie. Ak bol závet zriadený vo forme notárskej zápisnice, notár alebo súd, u ktorého je závet uložený, zašle súdnemu komisárovi osvedčenú kópiu závetu. Ak závet nie je zriadený vo forme notárskej zápisnice, zašle notár alebo súd, u ktorého je závet uložený, súdnemu komisárovi originál závetu a ponechá si jeho osvedčenú kópiu.

(2) Ak sa v konaní o dedičstve zistí, že poručiteľ zanechal závet, ktorý nie je uložený na súde alebo u notára, súdny komisár požiada o jeho predloženie. Súdny komisár zistí stav a obsah závetu, o čom spíše zápisnicu, ku ktorej pevne pripojí úradne osvedčenú kópiu závetu. V zápisnici uvedie súdny komisár aj údaje, kto závet odovzdal, prípadne okolnosti, za ktorých sa závet našiel.

Zisťovanie závetu (II.)

§ 96 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku:

Súdny komisár zistí stav a obsah i takej listiny, o ktorej povahe ako závetu má pochybnosti, ak ten, kto ju predložil, vyhlási, že listina obsahuje závet poručiteľa.

§ 97 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku:

(1) Ak sa v konaní o dedičstve zistí, že poručiteľ zanechal niekoľko závetov, ktoré nie sú totožné, zistí sa stav a obsah všetkých závetov; ak sú závety totožné, spíše sa o ich stave a obsahu len jedna zápisnica, v ktorej sa uvedie ich počet.

(2) Ak sa súdny komisár v priebehu konania o dedičstve dozvie, že poručiteľ pravdepodobne zanechal závet, vykoná vyšetrenie, aby zistil miesto uloženia závetu alebo osobu, u ktorej sa závet nachádza. Túto osobu vyzve, aby mu závet bezodkladne odovzdala.

§ 95 ods. 3 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku:

Súdny komisár po právoplatnom skončení konania o dedičstve zašle originál závetu do zbierky vyhlásených závetov vedenej na okresnom súde, ktorý notára poveril, aby prejednal dedičstvo. Ak bol závet zriadený vo forme notárskej zápisnice, súdny komisár zašle do zbierky vyhlásených závetov osvedčenú kópiu notárskej zápisnice.

Zisťovanie majetku a dlhov (I.)

§ 197 CMP: Súd zistí majetok a dlhy poručiťa a vykoná ich súpis.

§ 198 CMP: Ak sú majetok alebo dlhy medzi účastníkmi sporné, obmedzí sa súd len na zistenie ich spornosti; pri výpočte čistej hodnoty dedičstva na ne neprihliada; to neplatí, ak bolo o sporných skutočnostiach rozhodnuté právoplatným rozsudkom pred skončením konania o dedičstve.

§ 212 ods. 1 CMP: Nezaradenie majetku alebo dlhov, ktoré boli medzi účastníkmi sporné, do dedičstva nebráni účastníkom, aby sa domáhali svojho práva žalobou. *(Na rozdiel od § 194 CMP notár neodkazuje na podanie takejto žaloby. Ako by táto žaloba mala znieť? Čo ak je podaná? Prerušenie dedičského konania?)*

§ 200 CMP – všeobecná hodnota majetku a čistá hodnota dedičstva

(1) Na základe súpisu majetku a dlhov poručiťa súd uznesením určí všeobecnú hodnotu majetku, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva, prípadne výšku jeho predĺženia v čase smrti poručiťa.

(2) Všeobecnou hodnotou majetku je cena, ktorá by sa mala dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže pri poctivom predaji, keď kupujúci i predávajúci budú konať s náležitou informovanosťou a opatrnosťou a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprimeranou pohnútkou.

(3) Uznesenie podľa odseku 1 možno aj bez návrhu zmeniť, ak sa pred právoplatným skončením konania o dedičstve zistia nové skutočnosti.

Zisťovanie majetku a dlhov (II.)

§ 199 CMP: Na návrh dedičov vydá súd uznesenie, v ktorom vyzve veriteľov, aby mu oznámili svoje pohľadávky v lehote, ktorú v uznesení určí a ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac (*konvokácia*). Toto uznesenie súd zverejní na úradnej tabuli súdu, na webovej stránke príslušného súdu a webovom sídle Notárskej komory Slovenskej republiky.

§ 471 ods. 2 druhá veta OZ: Dedičia nezodpovedajú veriteľom, ktorí svoje pohľadávky neoznámili i napriek tomu, že ich na to súd na návrh dedičov vyzval, pokiaľ je uspokojením pohľadávok ostatných veriteľov cena nimi nadobudnutého dedičstva vyčerpaná.

§ 471 ods. 2 prvá veta OZ pri povinnosti dedičov plniť poručiťove dlhy odkazuje na postup pri likvidácii dedičstva podľa CMP

Po realizácii tejto výzvy dedičia už nebudú zodpovedať „nečinným“ (hoci prednostným) veriteľom, ktorých pohľadávky síce nezaniknú – výzva, sudcovská lehota

bez konvokácie: dedič zodpovedá celým svojim majetkom – do výšky ceny nadobudnutého dedičstva, ale zodpovedá za uspokojovanie veriteľov v súlade so zákonom (t.j. pomerne a podľa ich prednosti, napr. dane)

s konvokáciou: ak veriteľ (aj prednostný) svoju pohľadávku včas neprihlásil, nemá nárok na jej uspokojenie, ak už bola vyčerpaná hodnota dedičstva (resp. podielu toho-ktorého dediča)

„Jediná obrana dediča voči veriteľovi, ktorého takým spôsobom neuspokojí, je realizovaná konvokácia.“
(Najvyšší súd ČR sp. zn. 21 Cdo 220/2009)

Zisťovanie majetku a dlhov (III.)

§ 200 ods. 2 CMP: Všeobecnou hodnotou majetku je cena, ktorá by sa mala dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže pri poctivom predaji, keď kupujúci i predávajúci budú konať s náležitou informovanosťou a opatrnosťou a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprímeranou pohnútkou.

„Všeobecná cena pohľadávky ako majetkového práva patriaceho do dedičstva sa za určitých okolností, ktoré majú vplyv na jej vymožiteľnosť, nemusí rovnať jej (*nominálnej*) výške.“
(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2018 sp. zn. 8 CdoGp 1/2017 ; R 66/2018)
(*nevymožiteľné, premlčané pohľadávky a pod.*)

Všeobecná hodnota majetku – trhovú cenu – materiálna pravda, všeobecné ust. o dokazovaní

Jej zistenie: § 36 CMP, § 206 CSP, § 37 CMP, § 186 ods. 2 CSP

§ 205 CMP – likvidácia dedičstva

(1) Ak je dedičstvo predĺžené a ak nedôjde k dohode dedičov a veriteľov o jeho prenechaní veriteľom na úhradu dlhov podľa § 202, môže súd aj bez návrhu uznesením nariadiť likvidáciu dedičstva.

(2) Súd nariadi likvidáciu dedičstva aj vtedy, ak štát navrhol likvidáciu nepredĺženého dedičstva preto, že veriteľ odmietol prijať na úhradu svojej pohľadávky vec z dedičstva.

(3) O nariadení likvidácie vydá súd uznesenie, v ktorom vyzve veriteľov, aby si prihlásili svoje pohľadávky v lehote, ktorú v uznesení určí, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac s uvedením výšky, právneho dôvodu a spôsobu zabezpečenia, a upozorní ich, že pohľadávky, ktoré nebudú pri likvidácii uspokojené, zaniknú. Toto uznesenie zverejní na úradnej tabuli súdu, na webovej stránke súdu a na webovom sídle Notárskej komory Slovenskej republiky.

Spor o dedičské právo

§ 192 CMP: Ak niekto pred potvrdením nadobudnutia dedičstva tvrdí, že je dedičom, a popiera dedičské právo iného dediča, ktorý dedičstvo neodmietol, ide o spor o dedičské právo. (=> *spor o to, čo patrí do dedičstva, nie je sporom o dedičské právo - § 198 CMP*)

dve možnosti:

- spor iba o právne posúdenie skutočností, ktoré nie sú sporné: Súd (= *notár*) uznesením rozhodne, s ktorým účastníkom bude ďalej konať a ktorému účastníkovi účasť v konaní o dedičstve ukončuje; dedičské právo toho, koho účasť v konaní bola ukončená, nezaniká, v konaní o dedičstve sa však na neho ďalej neprihliada. (§ 193 CMP)
- skutkový spor: Súd (= *notár*) po márnom pokuse o zmier (*akú povahu má tento zmier?*) uznesením odkáže toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac. Súd pokračuje v konaní s účastníkmi podľa výsledku sporu. Ak žaloba nebola podaná v lehote, ak bolo konanie o žalobe zastavené alebo ak bola žaloba odmietnutá, platí, že spor o dedičské právo bol rozhodnutý v neprospech žalobcu. (§ 194 CMP)

Čo so sporom o platnosť / neplatnosť závetu? Má notár odkázať na podanie žaloby? Ak áno, akej?

Čo so sporom o popieranie dôvodov vylodenia? Detto?

Vyporiadanie BSM

§ 195 CMP

(1) Ak zaniklo manželstvo poručiťa jeho smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho, vyporiada sa bezpodielové spoluvlastníctvo manželov v konaní o dedičstve po poručiťovi.

(2) Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov sa môže vyporiadať dohodou medzi pozostalým manželom a dedičmi, uzavretou písomne alebo ústne do zápisnice, ktorá podlieha schváleniu súdom. Ak nedôjde k dohode, rozhodne o vyporiadaní súd.

(Môže byť dohoda taká, že nič z BSM nepatrí do dedičstva, všetko patrí pozostalému manželovi?)

(3) Ak sú medzi účastníkmi sporné skutočnosti o rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na sporný majetok sa neprihliada. Ustanovenie § 198 ods. 2 sa použije primerane (t. j. to neplatí, ak už o spornej skutočnosti bolo rozhodnuté rozsudkom).

§ 196 CMP

Ak zaniklo bezpodielové spoluvlastníctvo manželov za života poručiťa, vyporiada sa podľa § 195, ak toto spoluvlastníctvo nebolo ku dňu smrti poručiťa vyporiadané a ak sa o jeho vyporiadaní nezačalo za života poručiťa konanie na súde na základe žaloby.

§191 Pojednávanie, §202-204 skončenie prejednávania dedičstva

KONANIE O DEDIČSTVE SA KONČÍ JEHO PREJEDNANÍM (§ 204) ALEBO INAK : JEHO ZASTAVENÍM (§ 187, 188,..), LIKVIDÁCIU (§ 205)

§ 191 Súd **nariadi** pojednávanie pred vydaním uznesenia:

- ⊙ o spornom dedičskom práve,
 - ⊙ o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov,
 - ⊙ o dedičstve
 - ⊙ o nariadení likvidácie dedičstva
- } Pojednávanie neverejné, nesporové
§ 191 ods. 2

§ 33 a § 191 ods. 3 Súd **ne musí nariaďovať** pojednávanie pred vydaním uznesenia:

- ⊙ o potvrdení nadobudnutia dedičstva jedinému dedičovi alebo
- ⊙ o pripadnutí dedičstva štátu ako odúmrtí (NS SR 4Cdo 174/2013)

SKONČENIE PREJEDNANIA DEDIČSTVA § 204 Prejednanie dedičstva je skončené **PRÁVOPLATNOSŤOU UZNESENIA (ZRUŠENÉ OSVEDČENIE O DEDIČSTVE)** podľa §203 (1) ako meritórne rozhodnutie o dedičstve (+ §195, 200), ktorým súd (*notár*):

- a) potvrdí nadobudnutie dedičstva jedinému dedičovi,
- b) potvrdí, že dedičstvo, ktoré nenadobudol žiadny dedič, pripadlo štátu,
- c) schváli dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva; veriteľ poručiťa je účastníkom dohody, ak sa vyporiadava jeho pohľadávka,
§15 Ak zápisnica obsahuje dohodu subjektov právneho vzťahu, podpisujú aj subjekty, ktoré dohodu uzavreli
- d) schváli dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov - § 202 (ak v súlade s § 471 ods. 2 OZ + § 208 ods. 2 CMP, zákon č. 180/1995 Z. z., 97/2013 Z. z.)
- e) potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov, ak medzi účastníkmi nedôjde k dohode, alebo vykoná vyporiadanie* medzi dedičmi a rozhodne o tom, čo ktorý z dedičov nadobudol, *§ 707 ods. 2 OZ, § 22-23 zákona č. 180/1995 Z. z.
- f) neschváli dohodu o vyporiadaní dedičstva a potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov alebo vykoná vyporiadanie medzi dedičmi a rozhodne o tom, čo ktorý z dedičov nadobudol.

Dodatočné dedičské konanie (I.)

§ 211 CMP

(1) Ak sa objaví po právoplatnosti uznesenia, ktorým sa konanie o dedičstve skončilo, ďalší poručiteľov majetok, prípadne aj dlh, súd na návrh vykoná o tomto majetku dodatočné konanie o dedičstve. Ak sa objaví iba dlh poručiteľa, dodatočné konanie o dedičstve sa nevykoná. *(čo vtedy?)*

(2) V odôvodnených prípadoch, najmä na podnet súdu, notára, štátneho orgánu alebo orgánu územnej samosprávy môže súd o majetku uvedenom v odseku 1 začať konanie aj bez návrhu.

(3) Súd dodatočné konanie o dedičstve zastaví, ak majetok označený v návrhu nebol vo vlastníctve poručiteľa. *(otázka: Je prípustné odvolanie? Ak áno, kto o ňom rozhodne?)*

Miestna príslušnosť - § 159 CMP: Na dodatočné konanie o dedičstve je miestne príslušný súd, na ktorom bolo konanie o dedičstve skončené.

Otázka: Čo ak poručiteľ ako žalobca podal žalobu o zaplatenie pohľadávky a pred rozhodnutím zomrel? Bude súd pokračovať v tomto („C-čkovom“) konaní s dedičmi (§ 63 CSP), alebo ich odkáže na dedičské konanie?

Dodatočné dedičské konanie (II.)

„Aj keď konanie o novoobjavenom majetku poručiteľa začalo na návrh (§ 175x ods. 1 a § 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku), má nespornú povahu a uplatňuje sa v ňom vyšetrovacia zásada, so zreteľom na ktorú je objasnenie skutkového stavu vecou súdu.“

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. apríla 2014 sp. zn. 5 Cdo 241/2013; R 8/2015) skutkový stav:

Okresný súd uznesením odmietol návrh na prejednanie majetku po poručiteľovi (§ 43 ods. 2 O.s.p.; dnes § 129 CSP). Rozhodnutie odôvodnil tým, že dedička svoj neúplný návrh na prejednanie novoobjaveného majetku nedoplnila o potrebné údaje, hoci bola na to riadne vyzvaná s poučením, ako treba opravu a doplnenie vykonať, resp. aké budú následky nerešpektovania tejto výzvy v určenej lehote. Odvolací súd rozhodnutie potvrdil. Dovolací súd obe uznesenia zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie.

Otázka: Je toto rozhodnutie stále aktuálne (§ 211 ods. 1, § 36 a § 25 CMP)? Možno vôbec v konaniach podľa CMP aplikovať ustanovenia § 129 CSP (výzva na doplnenie alebo opravu a odmietnutie podania)?

Porov. aj § 31 CMP.

Absolútna viazanosť/nemennosť okruhu účastníkov/dedičov v pôvodnom ded.konaní - NS SR 3Cdo 108/2008 – dedičom nemôže byť ten, kto ním nebol v pôvodnom ded. konaní a premeškal uplatnenie práva na vydanie dedičstva podľa § 485 OZ – vs. nájdený dedič oproti dedičovi na neznámom mieste a nájdený závet??

Intertemporálne otázky

§ 396 ods. 1 CMP: Konania o dedičstve začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

- Všetko „po starom“? Aj doručovanie, dokazovanie, (ne)číslovanie odsekov? Uznesenie odvolacieho súdu – mená, priezviská a podpisy všetkých členov senátu alebo len predsedu senátu?
- Čo ak je v konaní začatom do 30.6.2016 potrebné schválenie právneho úkonu za maloletého po 1.7.2016 – kto má rozhodovať: notár/súd – ak súd, ktorý: kde sa vedie dedičské konanie (§ 160 ods. 1 CMP), alebo „opatrovanský“ súd podľa bydliska maloletého (§ 112 ods. 1 CMP)?
- Je prípustné odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania z dôvodu, že poručiteľ nezanechal majetok, resp. proti uzneseniu o vydaní nepatrného majetku tomu, kto sa postaral o pohreb? Môže takéto odvolanie podať ten, kto sa postaral o pohreb? (§ 175h ods. 3 O.s.p. vs. § 69 CMP)

Poverenie sa nevzťahuje na: (§ 161 ods. 2 CMP)

- ⊙ a) rozhodnutie o začatí dedičského konania,
- ⊙ b) žiadosť o poskytnutie **právnej pomoci v cudzine**, ak z osobitného predpisu alebo medz. zmluvy, ktorou je SR viazaná, vyplýva, že o poskytnutie právnej pomoci môže požiadať výlučne súd,
 - Čl. 17 nariadenia Rady (ES) č. **1206/2001** o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach: len súd - priame a nepriame dokazovanie – 2 podm.
 - !! Aj dedič - Čl. 63 nariadenia (EÚ) č. 650/2012 – EDO VI. Príloha-legitimačné účinky
 - [Dohovor o vykonávaní dôkazov v cudzine v občianskych a obchodných veciach \(Haag 18. marca 1970, vyhl. č.129/1976 Zb.\)](#) resp. [Dohovor o civilnom konaní \(Haag 1. marca 1954, vyhl. č. 72/1966 Zb.\)](#) - štátom, ktoré nie sú členskými štátmi EÚ, sa zasiela žiadosť o vykonanie dôkazu podľa jedného z týchto dohovorov (primárne podľa Dohovoru z roku 1970).
 - [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(ES\) Č. 1393/2007](#) o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch („doručovanie písomností“) - [§ 49 SPRAV., ZMPS](#) odkaz
- ⊙ c) rozhodnutie o **vylúčení notára** a jeho zamestnancov,
- ⊙ d) rozhodnutie o **zrušení** rozhodnutia o dedičstve, ak sa dodatočne zistí, že poručiteľ žije, alebo ak bolo zrušené jeho vyhlásenie za mŕtveho

Cezhraničné dedenie

CMP Neupravuje právomoc – §2 CSP, jej skúmanie - lex generalis §9 CSP „ak vec nepatrí do právomoci súdu SR, súd konanie bezodkladne zastaví“.

Podmienka konania §161 CSP, jej nedostatok je neodstrániteľný,

vždy konanie uznesením zastaví +čl 15 vyhlási, že nemá právomoc §9CSP, v ktoromkoľvek štádiu

V konaní s cudzím prvkom vyplýva z kolíznej normy – MZ, ZMPS-§44+45 alebo Nariadenie +§213 CMP

Časté prípady: veľvyslanectvo ČR pošle podnet na začatie konania po občanovi SR s TP v SR bez skúmania právomoci, teda či TP je zhodný s OP

na MS SR – na OS podľa TP-poverenie

Kolízne normy na určenie právomoci a rozhodného práva

Pramene práva na: www.justice.gov.sk - **pramene práva**

A: Nariadenie o cezhraničných dedičstvách -Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve

- Časová pôsobnosť čl. 83 po poruč. zomr. od 17. 08. 2015-uplatňuje sa, Volba práva a závet pred 17.8.2015 – platný ..ak
- Vecná pôsobnosť - Čl.1ods.1,1. Rozsah pôsobnosti: Čl. 23.1 – PP podľa N sa spravuje celé dedičstvo, Explicitné, pozitívne vymedzenie - najmä: -čl.23.2, + aj **mimo EÚ + čl. 12** môže na žiadosť niektorého z účastníkov rozhodnúť, že o takomto majetku nebude konať, ak sa možno odôvodnene domnievať, že jeho rozhodnutie týkajúce sa takéhoto majetku nebude v danom treťom štáte uznané, prípadne vyhlásené za vykonateľné.
- Implicitné, negatívne vymedzenie 2.veta čl.1 – Nariadenie sa nevzťahuje na daňové, colné a správne veci.+čl.2-Z rozsahu Nar. Sú vylúčené. osobný stav, právna spôsobilosť, nezvestnosť, neprítomnosť; ..majetkových práv vyplývajúcich z manželského zväzku **BSM** a majetkových práv zo vzťahov, ktoré majú podľa RP porovnateľné účinky ako manželstvo; živivotacie povinnosti, formálna platnosť právnych úkonov nakladania s majetkom pre prípad smrti urobených ústne; **majetkové práva**, podiely a majetok vytvorený alebo prevedený inak ako dedením, právo obchodných spoločností, trusty; **povaha vecných práv a zápis práv k nehnuteľ.** alebo hnuťef. veciam do registra a **účinky zápisu**
- .. **B. Osobitné medzinárodné zmluvy –web MSSR(predchodca SR a 19 štátov), čl. 75 Nariadenia- vzťah štátov:**
- ⊙ **Ods. 1 -čl. štát + 3. štát** : [dohovory, ktorých stranou sú aj nečlenské štáty]:„Týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnou stranou je v čase prijatia tohto nariadenia jeden alebo viacero členských štátov a ktoré sa týkajú otázok upravených v tomto nariadení.“**zachované MD**
- ⊙ **ods. 2 - čl. štát+čl. štát** [dohovory, ktorých stranou sú len členské štáty]: „ Bez ohľadu na odsek 1 má toto nariadenie medzi členskými štátmi prednosť pred dohovormi uzavretými výlučne medzi dvoma alebo viacerými z nich v rozsahu, v akom sa týkajú otázok upravených v tomto nariadení.“: **vylúčené MD v rozsahu Nariadenia**

C. zákon o MPS (zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom)

Právomoc podľa Nariadenia o dedičstvách

Eur. Justičná sieť e-justice.europa.eu – Inf. hárky
A. univerzálna - Všeobecná právomoc čl. štátu - Čl. 4

- **Nariadenie zakladá právomoc súdu/notára konať vo veci celého dedičstva na jednotnom a jedinom kolíznom kritériu – „habitual residence“ Obvyklý pobyt (nie celkom domicil)**
- **obvyklý pobyt?** N neobsahuje definíciu, v PP SR tiež nie je
- Výklad v bode 23-24 preambuly N: „Orgán konajúci v dedičskej veci by mal na účely určenia obvyklého pobytu celkovo posúdiť okolnosti života zosnulého počas rokov pred jeho úmrtím a v čase jeho smrti a zohľadniť všetky relevantné skutkové prvky, najmä trvanie a pravidelnosť prítomnosti zosnulého v dotknutom štáte, ako aj podmienky a dôvody tejto prítomnosti. Takto určený obvyklý pobyt by mal so zreteľom na konkrétne ciele tohto nariadenia preukazovať úzku a stabilnú väzbu s dotknutým štátom.“ **Úmysel sa tam zdržiavať ...stredobod sústredených záujmov**– ust. 23-25Preambuly

B. Modifikované právomoci ak sa nepodarí založiť právomoc čl. štátu podľa zásad všeobecnej právomoci

1. Podporná právomoc v prípade OP v 3. štáte **za účelom založenie právomoci v čl. štáte**

- a) **Čl. 10 - Subsidiárna právomoc** čl. štátu podľa miesta majetku pri OP v 3. štáte
- **Ak nemal** zosnulý v čase smrti **obvyklý pobyt v členskom štáte**, majú napriek tomu **právomoc konať vo veci celého dedičstva súdy členského štátu**, v ktorom sa **nachádza majetok**, ktorý je predmetom dedičstva, **ak (+)**:
 - a) mal zosnulý v čase smrti **štátnu príslušnosť** tohto členského štátu alebo v prípade, že to tak nie je,
 - b) mal zosnulý svoj **predchádzajúci obvyklý pobyt** v uvedenom členskom štáte a v čase, keď súd začal konať, **neuplynulo viac ako päť rokov od zmeny tohto miesta obvyklého pobytu.**“
 - **majetok v členskom štáte [čl. 10(2)]**:
 - „Ak na základe odseku 1 nemá právomoc žiadny súd v členskom štáte, **majú právomoc konať o majetku**, ktorý je predmetom dedičstva, **súdy členského štátu**, v ktorom sa tento **majetok nachádza.**“

ak nemá právomoc žiadny súd v čl. štáte, **súdy v čl. štáte, ktoré musia mať dostatočnú väzbu môžu vo výnimočných prípadoch v dedičskej veci konať**, ak konanie nie je možné alebo sa nemôže začať alebo viesť v treťom štáte, ktorý má s vecou úzku väzbu.

b) **Čl. 11 – Forum necessitatis čl. štátu**

Modifikovaná právomoc

2. Ako možný následok voľby práva **za účelom forum legis**

Podľa čl. 27 Preambuly : **Cieľom ustanovení tohto nariadenia je zabezpečiť, aby orgán, ktorý koná v dedičskej veci, vo väčšine prípadov uplatňoval vlastný právny poriadok. V tomto nariadení sa preto ustanovujú mechanizmy..Aby sa právomoc prispôbila / preniesla do štátu ŠO rozhodného práva**

- a) **Čl. 5 - Zvolená právomoc** podľa voľby práva len čl. štátu – písomná dohoda všetkých dotknutých účastníkov
- b) **Čl. 6 - Odmietnutá právomoc** pri voľbe práva len čl. štátu z dôvodu vhodnosti
- **dohoda účastníkov o právomoci [čl. 5(1)]**:
 - „Ak je právny poriadok, ktorý si **zosnulý zvolil** na vyporiadanie svojho dedičstva podľa článku 22, právnym poriadkom **členského štátu**, môžu sa **dotknutí účastníci dohodnúť**, že výlučnú právomoc konať v dedičskej veci bude mať súd alebo súdy uvedeného členského štátu.“ **čl. 9 ostáva-právomoc na účasti alebo odmietne-namietajú**
 - **žiadost' niektorého z účastníkov [čl. 6 písm. a)]**:
 - „Ak je právny poriadok, ktorý si zosnulý zvolil na vyporiadanie svojho dedičstva podľa článku 22, právnym poriadkom členského štátu, konajúci súd **môže na žiadost' niektorého z účastníkov konania odmietnuť** vykonávať právomoc, ak sa **vzhľadom na praktické okolnosti dedičskej veci, ako napríklad obvyklý pobyt účastníkov a miesto, kde sa nachádza majetok, ktorý je predmetom dedičstva, domnieva, že súdy členského štátu zvoleného právneho poriadku sú vhodnejšie** na konanie v dedičskej veci.“
- c) **čl. 9 - Založená na účasti - Súd čl. št., ktorý začal konať (aj bez návrhu) vyhlási, že nemá právomoc čl. 15**
- **právomoc konať má súd čl. štátu, ktorého PP si poruč. zvolil – čl. 7:**

Obvyklý pobyt v judikatúre SR

- R NS SR 5 Cdo 10/2012 Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 10. mája 2012 sp.zn. 11.CoP 83/2011 potvrdil ako vecne správne napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa. Uviedol, že **súd prvého stupňa predtým, než začal vo veci konať správne v zmysle § 103 O.s.p., zistoval, či sú splnené podmienky, za ktorých môže vo veci konať.** Jednou z podmienok konania je aj právomoc súdu, v danej veci právomoc slovenského súdu, na konanie s poukazom na obvyklý pobyt maloletého dieťaťa v Č.. Pojem „obvyklý pobyt“ zaviedla do terminológie medzinárodného práva súkromného Haagska konferencia prostredníctvom dohovorov, ktoré boli touto organizáciou vypracované. Najprv sa tento pojem používal v oblasti medzinárodného práva súkromného, neskôr sa začal používať aj v oblasti medzinárodného práva procesného ako kritérium pre založenie medzinárodnej súdnej právomoci. Pojem obvyklého pobytu sa premietol aj do zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov (§ 39) a znamená odklon od princípu štátneho občianstva maloletého dieťaťa k princípu obvyklého pobytu. Podľa článku 5 ods. 2 oznámenia MZV SR č. 344/2002 Z.z. v znení zmien, ak dôjde k zmene obvyklého pobytu dieťaťa na územie iného zmluvného štátu, nadobudnú s výnimkou čl. 7 **právomoc orgány štátu nového obvyklého pobytu** dieťaťa. Podľa článku 8 ods. 1 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania. Podľa článku 17 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, ak sa začalo konanie na súde členského štátu vo veci, v ktorej podľa tohto nariadenia nemá právomoc konať a ktorá patrí podľa tohto nariadenia do právomoci iného členského štátu, aj bez návrhu vyhlási, že nemá právomoc.
- V danej veci jednoznačne obvyklým pobytom maloletého je Č., kde maloletý s matkou od roku 2010 žije a navštevuje materskú školu, a kde podľa vyjadrenia matky má úmysel aj trvale sa zdržiavať.
- V predmetnej veci však súdy nižších stupňov skúmali podmienky, za ktorých môžu konať vo veci a správne dospeli k záveru, že nie je daná právomoc slovenských súdov, vychádzajúc z predmetu konania vo vzťahu k úprave medzinárodného práva, a správne následne dospeli k záveru, že ide o neodstrániteľný nedostatok podmienok konania, kedy súd musí konanie vždy zastaviť. Odvolací súd správne vychádzal z komplementárneho vzťahu nariadenia k Dohovoru, čo znamená, že v rámci Európskej únie sa prednostne použije nariadenie, tzv. Brusel II bis, pre rovnaký okruh otázok, ktoré rieši Dohovor. **Obvyklý pobyt sa určuje podľa kritérií trvania, pravidelnosti, podmienok a dôvodu fyzickej prítomnosti dieťaťa v danom štáte, pričom sa berú do úvahy miesto a podmienky školskej dochádzky dieťaťa, ako aj rodinné a sociálne väzby v danom štáte.**

Obvyklý pobyt v judikatúre

- Na účely Nariadenia Brusel II bis, R SDEU C-523/07

V predmetnej veci sa Obvyklý pobyt určuje podľa kritérií trvania, pravidelnosti, podmienok a dôvodu pobytu na území čl. štátu a presťahovania do tohto štátu, štátna príslušnosť, jazykové znalosti, rodinné a sociálne väzby v danom štáte.

Z toho vychádzal aj čl. 23 a 24 Preambuly Nariadenia EÚ 650/2012 – úzky a trvalý vzťah k miestu... Ako podporné št. Príslušnosť a miesto majetku

- C-497/10 – obvyklosť je trvalosť či pravidelnosť.. no vždy bez časového vymedzenia

Striedavosť podľa čl. 24 nemôže vyvodzovať záver, že nemal žiaden alebo mal viac OP... Jeden stredobod záujmov, ktorý preváži – jedno rozhodné právo podľa čl. 21 ods. 1

K založeniu OP je treba vôľu zriadiť si v štáte trvalé alebo obvyklé centrum svojich záujmov s úmyslom priznať tomuto miestu stálu povahu...a bez tejto vôle, nemôže byť splnené kritérium dostatočnej miery stálosti, ktorú musí vykazovať pobyt, aby sa stal obvyklým

- C-111/17 PPU- musí sa pridružiť subj. Faktor...vôľa v štáte zotrvať ale sám osebe nestačí
- Trend seniorských domov cudzincov v SR – zväčša ostáva väzba k štátu pôvodu – ak manžel a rodina ostáva alebo je to mimo vôle seniora
- Záver: vždy z konkrétnych okolností... Pozor ovplyvňuje aj rozhodné právo

Cezhraničné vyporiadanie BSM

- Čl. 1+čl. 83 Toto Nariadenie sa vzťahuje na **dedenie po osobách...vyporiadanie BSM nie je dedenie**
- **Keďže podľa čl.2.Nariadenie sa nevzťahuje na majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku BSM čo znamená, že právomoc na vyporiadanie BSM slovenským notárom, ako súčasť dedičského konania na Slovensku bude posudzovaná podľa MZ alebo ZMPS, keďže Nariadenie úpravu vylučuje + v SR sa nebude uplatňovať NARIADENIE RADY (EÚ) 2016/1103 z 24. júna 2016,**
- **Právomoc slovenského notára na vyporiadanie BSM bude založená v 3 prípadoch podľa § 37 a nasl. ZMPS :**
 - 1) **Na nehnuteľnosti v SR sa použije § 37d -výlučná právomoc slovenského notára.**
 - 2) **Na hnuiteľné veci § 37, ak sa majetok nachádza v SR alebo**
 - 3) **Na návrh účastníka, keďže ide o súvisiace práva § 37c písm. a)**
- **Rozhodné právo - Slovenský notár, ktorého právomoc na vyporiadanie BSM bude takto založená bude posudzovať zostavenie BSM a vyporiadanie BSM podľa § 921 ZMPS Osobné a majetkové vzťahy manželov sa spravujú právom štátu, ktorého sú príslušníkmi. Ak sú manželia príslušníkmi rôznych štátov, spravujú sa tieto vzťahy právom slovenským. (2) Dojednaná úprava manželského majetkového práva sa posudzuje podľa právneho poriadku, ktorý bol pre majetkové vzťahy manželov rozhodujúci v čase, keď k úprave došlo....**
- **Predmanželská či manželská zmluva ako „neznámy“ inštitút by sa mal aplikovať v rámci použitia cudzieho práva (ak bude rozhodné cudzie právo, ktoré predmanželskú zmluvu pripúšťa). Nepredpokladám, že predmanželská zmluva by mala ostať neaplikovaná z dôvodu „výhrady verejného poriadku“. S predmanželskou zmluvou sa počíta napr. aj pri rekodifikácii občianskeho práva. Z toho dôvodu by nemalo ísť o inštitút, ktorý sa prieči základným „zásadám spoločenského a štátneho zriadenia SR“.**
- **Právomoc slovenského notára na vyporiadanie BSM nebude založená, ak sa bude jednáť o majetok patriaci do BSM mimo územia SR a keď nebude návrh účastníka (pozostalej manželky):**
- **Ak nebude mať v danej veci právomoc (napr. nehnuteľnosti mimo SR), musí najprv cudzí súd rozhodnúť o vyporiadaní BSM a stanoviť, čo patrí do dedičstva a až následne slovenský súd / notár môže prejednať dané dedičstvo.**

Rozhodné právo

Čl. 20 –všeob. uplatnenie: PP určený podľa Nariadenia sa uplatní bez ohľadu na to, či je PP čl. štátu- **zásada univerzality rozhodné právo nemusí byť právom členského štátu**

Čl. 21 - **Všeobecné pravidlo : [Čl. 21(1)] – „Ak nie je v Nariadení ustanovené inak, RP vo veci celého dedičstva je PP štátu, v ktorom mal poruč. obvyklý pobyt v čase smrti.“**

- [Čl. 21(2)] „Ak zo všetkých okolností prípadu jasne vyplýva, že v čase smrti mal zosnulý preukázateľne užívať väzby na iný štát, ako je štát, ktorého právo by bolo rozhodným podľa ods. 1 (OP), rozhodným právom v ded. veciach je **vynimočne** právo tohto iného štátu. - tzv. **úniková doložka PP štátu pôvodu aj 3. štát) s preukázateľne užívanými väzbami, bod 25 preambuly:** „napríklad keď sa zosnulý presťahoval do štátu svojho obvyklého pobytu len krátko pred svojou smrťou a všetky okolnosti prípadu poukazujú na to, že mal preukázateľne užívať väzby s iným štátom“..nie ako subsidiárne kolízne kritérium

Čl.22–**Voľba práva–prednosť** pred čl. 21 ods. 1 a 2

- „Osoba si môže za RP, ktorým sa bude spravovať dedenie jej celého dedičstva, **zvoliť PP štátu, ktorého je v čase voľby al. úmrtia št. príslušníkom alebo niektorého z nich**“
- **PÚ mortis causa, závet., ded. zmluvy, spoločné závetý, Vyhlasenie alebo výslovne z neho vyplývať**
- **hm. platnosť v čl. 26** podľa zvoleného RP v čase úkonu v čl. 24.2
- **form. platnosť** – ak zodpovedá PP štátu v čl.27 alternatívne

Výnimky z RP čl. 21

- Inak ako určeným alebo zvoleným RP sa spravuje prípustnosť, formálna a hmotnoprávna platnosť PÚ mortis causa - (napr. čl. 24, 25, 27,28,29)
- Osobitné režimy na určité kategórie majetku (čl.30). V SR ochrana lesnej a poľnohospodárskej pôdy, kde je zákaz drobenia pod určitú výmeru.
- Adaptácia práva čl. 31 a odúmrtí (čl. 33)
- Spätňý odkaz (čl.34) z právneho poriadku tretieho štátu sa prijíma, ak jeho kolízne ustanovenia odkazujú na právo ČS EÚ alebo tretieho štátu. Spätňý odkaz je vylúčený napr. v prípade voľby práva, unikovej klauzuly, posúdenie formálnej platnosti PÚ mortis causa
- Zjavný rozpor s verejným poriadkom – čl. 35

Možnosti zisťovania cudzieho práva

- Je otázkou vnútroštátnej úpravy alebo medzinárodných dohovorov — novela ZMPS - § 53
- ⊙ (1) Na zistenie cudzieho práva justičný orgán urobí všetky potrebné opatrenia vrátane zabezpečenia obsahu cudzieho práva vlastnými prostriedkami, zo všeobecne dostupných zdrojov, uložením povinnosti účastníkom konania alebo vyžiadanim informácie od ministerstva spravodlivosti. Ak sa v primeranej lehote nepodarí obsah cudzieho práva zistiť alebo je zistenie obsahu cudzieho práva spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami alebo nemožné, použije sa slovenské právo.
- ⊙ (2) Ak pri prejednávaní vecí vzniknú pochybnosti, môžu si justičné orgány vyžiadať od MS SR vyjadrenie.
- 1. **Žiadosť (len)súdu** (aj na podnet notára a exekútora) opatrená prekladom súdneho prekladateľa **prostredníctvom** odosielajúceho orgánu – **MS SR** na ďalších 45 súdov na základe – **Európskeho dohovoru o informáciách o cudzom práve** zo dňa 7.6.1968 (ozn.č. 82/1997 Z.z.) a **Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o informáciách o cudzom práve** z 15.3.1978 (ozn.č. 83/1997 Z.z.). Žiadosť na MS SR na základe **zmlúv o právnej pomoci**, ktoré obsahujú ust. o vzájomnom poskytovaní inf. o svojich PP
- ⊙ 2. **Internetové zdroje** : www.Justice.gov.sk
- **Európsky portál elektronickej justície v 23 jazykoch** - <https://e-justice.europa.eu/>
- **pre notárov aj link na webové sídlo CNUE (22 čl. štátov)** <http://successions-europe.eu/> + odkaz na ENRWA:
- <https://eur-lex.europa.eu/n-lex>, ktorý je súčasťou N-lex -portál jednotného prístupu k vnútroštátnemu právu (len pre 14 jazykov, ČR a SR nie je)
- <https://ec.europa.eu/civiljustice/useful-links/useful-linksen.htm> domovské stránky ministerstiev spravodlivosti čl. št. štátov EÚ
- 3. **Uloženie povinnosti účastníkovi predložiť obsah cudzieho práva** bude menej časté + ekvivalent osvedčenia o slovenskom práve MS SR, preložený na úradného jazyka štátu, kde sa koná (§61 ZMPS)
- 4. **Žiadosť na MS SR - aktualizovaná lístkovnica „Internationales Erbrecht“C.H.Beck** – len v AJ alebo N

Európske osvedčenie o dedičstve

- EDO je jednotný preukazný dokument na jednoduchšie preukázanie postavenia a práv osôb v inom čl. štáte
- EDO môže voľne obiehať, žiadne formálne náležitosti
- EDO je zjednodušený formulár komunitárneho práva
- EDO nie je dokument, ktorý by odrážal definitívne riešenie vyporiadania dedičstva s cezhr. dopadmi
- EDO nie je obligatórny dokument
- EDO nenahrádza používané dokumenty a je použiteľný zároveň aj na území vydávajúcej zeme
- EDO nie titul s doložkou vykonateľnosti pri dedení s medzinárodným prvkom

Inf. SR z MS SR - Čl. 78.1 c) – notár/súd...pôvodne súd , d) notári a súdy ... Okresný súd

§214 - §219 CMP „Európske osvedčenie o dedičstve „

§214 „Orgánom štátu pôvodu s právomocou vydať európske osvedčenie o dedičstve je notár poverený súdom na konanie o dedičstve. Po skončení konania o dedičstve je ním notár, ktorý bol poverený na konanie o dedičstve. Ak takého notára niet, poverí súd na konanie o žiadosti o vydanie európskeho osvedčenia o dedičstve notára spôsobom podľa §162 CMP

- ⊙ 1. **Poverenie počas konania**
- ⊙ 2. **Bez poverenia na základe zmocnenia zákona**
- ⊙ 3. **Osobitné poverenie na vydanie EDO**

§16 CMP - Úkony a rozhodnutia notára sú úkonmi a rozhodnutiami súdu,

§161 – Súd v konaní o dedičstve rozhoduje uznesením

Čl. 72.1 predpokladá vydanie rozhodnutí (v SR uznesení) + EDO je jeho príloha

§69 (§70)+§72 ods. 1 CMP je odvolacím orgánom súd prvej inštancie

Vydanie EDO

Žiadosť o vydanie môže (ale nemusí) mať podobu tlačiva (čl. 65.2), ktoré tvorí 4. prílohu Vykonávacieho nariadenia EÚ č. 1329/2014 z 9.12.2014 k Nariadeniu, Prílohy žiadosti 1.-4 tlačiva IV. a iné doklady

- obsahuje **upozornenie** pre žiadateľa, že toto nepovinné tlačivo môže uľahčiť vydanie EDO
- **§94 ods. 3 Sprav. poriadku- žiadosť na OS , notár**
- Oprávnený **žiadateľ** (čl. 65.1, čl.63): *dedič, *odkazovník, *vykonávateľ závetu, *správca dedičstva
- **čl. 67.1 tretia veta**

Nevydanie EDO „§215(2) CMP Ak nie sú splnené podmienky na vydanie EDO, notár o tom bezodkladne upovedomí žiadateľa. V upovedomení uvedie dôvody nevydania EDO.“

- napr. z dôvodu, že prebieha konanie o sporné dedičské právo alebo už bolo vydané rozhodnutie o dedičskom práve a jeho obsah by bol v rozpore s údajmi požadovanými v žiadosti o vydanie EDO, nesplnený čl.66

- Nie je daná forma upovedomenia, §219 CMP v spojení s §16 ods. 2 CMP – uznesenie

Vydanie EDO Notár na účel vydania EDO použije (musí použiť) formulár v podobe tlačiva 5. prílohu Vyk.Nar..

- **dynamický formulár**, ktorý na EJN – Európsky justičný Atlas – vľavo záložka – Tlačivá http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_filling_sk.htm
- Vypísané EDO s prílohami I – VI podpíše, pečiatka
- **§112 ods. 2, posledná veta Sprav. Poriadku-Originál uchová v súdnom v spise**
- Pri osvedčených odpisoch EDO sa v závere osvedčovacej doložky v EDO uvedie komu, ako žiadateľovi a ostatným oprávneným osobám bol vydaný osvedčený odpis, dátum, údaj o platnosti EDO (6 mesiacov- predĺžiť), vedie zoznam komu vydaný – ako oprávnené osoby v NCRIs

Oprava, zmena, odvolanie EDO

Návrh podá osoba, ktorá preukáže právny záujem, aj bez návrhu!

Notár tak ne/vykoná podľa čl. 71.1, 2, 73.1 (uznesením):

- Opravu EDO – administratívna chyba**
- Zmenu EDO – preukázané skutočnosti sčasti inak ako vo vydanom EDO**
- Odvolanie EDO - preukázané skutočnosti celkom inak ako vo vydanom EDO**

• **Pozastavenie účinkov EDO – kým sa EDO nezmení, neodvolá**

„§ 217 CMP - Notár **upovedomí osoby oprávnené podľa osobitného predpisu o**

• **a) oprave, zmene alebo odvolaní EDO, bez návrhu**

• **b) pozastavení účinkov EDO**

• **c) nevyhovení žiadosti o opravu, zmenu, odvolanie alebo pozastavenie účinkov EDO a o dôvodoch nevyhovenia.“ - na návrh**

- Upovedomenie by sa malo realizovať prostredníctvom zverejnenia údajov o EDO vydávajúcim orgánom v registri EDO + doručením uznesenia

„§ 215(1) CMP Ak notár na základe žiadosti vydá EDO, **zaregistruje ho v Notárskom centrálnom registri listín.“** Vykonáva sa v rámci registra Dnot, pri lustrácii v NCRzá, ako ďalšia voľba

• Prepojenie registra EDO v rámci NCRIs s ostatnými registrami EDO v EÚ sa zrealizuje:

• cez iniciatívu „ARERT“ alebo cez iniciatívu EK , ktorá vytvorí jeden centrálny register EDO

Odvolaie voči EDO

- ⊙ „§ 216(1,2) CMP -Osoba oprávnená podľa osobitného predpisu môže navrhnúť, aby súd určil, že vydané európske osvedčenie o dedičstve nezodpovedá skutočnosti alebo, že odmietnutie vydať EDO bolo nedôvodné.
- ⊙ Ide o osoby oprávnené požiadať o vydanie EDO
- ⊙ **Ide o odvolanie proti vydaniu EDO aj nevydaniu EDO**– 72.1 odsek prvý (67.1, 2)
„§ 218(1) CMP Osoba oprávnená podľa osobitného predpisu môže navrhnúť, aby súd určil, že oprava, zmena alebo odvolanie EDO, alebo pozastavenie jeho účinkov, je nedôvodné.- (jedná sa o osobu, ktorá preukáže právny záujem)
- (2) Osoba oprávnená podľa osobitného predpisu môže navrhnúť, aby súd určil, že nevyhovenie žiadosti o opravu, zmenu alebo odvolanie EDO alebo o pozastavenie jeho účinkov bolo nedôvodné.“ (jedná sa o osobu, ktorá preukáže právny záujem) **proti vykonaniu či nevyhoveniu opravy, zmene, odvolaniu, poz. úč. EDO** - čl. 72.1, 2. veta
- § 219 (2) CMP ako-návrhy za **opravné prostriedky – odvolanie**
Návrh doručí súdu, ktorý rozhodne o opravnom prostriedku podľa § 69 a §73 ods. 1 CMP
- ⊙ Podľa čl. 72.2 súd zabezpečí, aby notár prehodnotil a uloží EDO **vydať, opraviť, zmeniť, odvolať, či pozastaviť účinky**

Nové uznesenia v súvislosti s Nariadením o dedičstvách

- ⊙ §9 a §161 CSP zastaví a vyhlási, že nemá právomoc podľa čl. 15 (čl.14)
- ⊙ §161 CSP preruší a následne sa vzdá právomoci podľa čl. 17 (čl.14)
- ⊙ §161 CSP sa vzdá právomoci podľa čl. 18 (súvisiace konania)
- ⊙ Zastaví konanie, lebo uzavretá dohoda o volbe súdu (čl. 5) Nariadenia
- ⊙ Zastaví konanie a odmietne vykonávať právomoc (čl. 6 b) Nariadenia
- ⊙ Zastaví konanie a odmietne (môže) vykonávať právomoc (čl. 6 a) Nariadenia
- ⊙ Rozhodne, že nebude konať o majetku na území 3. štátu (môže na návrh len) (čl. 12 Nariadenia)

„NOVÉ“ UZNESENIA V KONANÍ O DEDIČSTVE V SÚVISLOSTI S §67A ZMPS – ADAPTÁCIA PRÁVA

Adaptácia práva čl. 31 a §67a ZMPS - Ak cudzie rozhodnutie obsahuje vecné právo, opatrenie alebo príkaz, ktoré nie sú známe v slovenskom právnom poriadku, toto vecné právo, opatrenie alebo príkaz sa, ak je to potrebné a v rozsahu, v ktorom je to možné, premení na vecné právo, opatrenie alebo príkaz, ktoré je známe v slovenskom právnom poriadku a ktoré je z hľadiska sledovaného cieľa a účelu a účinkov s ním spojených najbližšie vecnému právu, opatreniu alebo príkazu v cudzom rozhodnutí. Je výsledkom aplikácie čl. 1 ods. 2k) a I Nariadenia

- ⊙ Uznesenie o premene vecného práva
- ⊙ Uznesenie o zamietnutí návrhu na premenu vecného práva

V SÚVISLOSTI S NARIADENÍM - EDO + PRÍLOHA EDO – NOTÁRODVOLACÍ (OKRESNÝ) SÚD

- ⊙ O (vyhovení žiadosti o vydanie EDO) vydaní EDO *odmietne, potvrdí, zmení, zruší a vráti a uloží odvolať EDO*
- ⊙ O (nevyhovení žiadosti o vydanie EDO) nevydaní EDO uloží vydať EDO
- ⊙ O (vyhovení žiadosti o zmenu EDO) zmene EDO uloží odvolať zmenu EDO
- ⊙ O (vyhovení žiadosti o (čiasočnom) odvolaní EDO) odvolaní EDO uloží odvolať čiastočnú zmenu EDO
- ⊙ O (vyhovení žiadosti o opravu EDO) oprave EDO uloží odvolať opravu EDO
- ⊙ O (vyhovení žiadosti o pozastavení účinkov EDO) pozastavení účinkov EDO.uloží odvolať pozastavenie účinkov EDO

Prvá judikatúra EÚ vo vzťahu k Nariadeniu EÚ 650/2012 a BXL Ilbis

- C404/14 - Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že schválenie dohody o vysporiadaní dedičstva uzavretej opatrovníkom maloletých detí za tieto deti predstavuje opatrenie týkajúce sa výkonu rodičovských práv a povinností v zmysle článku 1 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia patriace do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, a nie opatrenie týkajúce sa dedičstva v zmysle článku 1 ods. 3 písm. f) uvedeného nariadenia, ktoré je vylúčené z rozsahu jeho pôsobnosti.
- C-215/15 – dohoda o právomoci-prijatie
- C-565/16 - Okolnosť, že bydlisko poručiťľa, jeho majetok a dlhy dedičstva sa nachádzali v členskom štáte, v ktorom sa nachádza zvolený súd na schválenie odmietnutia dedičstva rodičmi v mene maloletého podľa čl. 12 ods. 3 písm. b), umožňuje v prípade nedostatku dôkazov že by mohla mať takáto dohoda nepriaznivý vplyv na situáciu dieťaťa domnievať sa, že takáto dohoda o právomoci je v najlepšom v záujme dieťaťa
- C-512/17 – čl. 8 ods. 1 – irčenie obvyklého pobytu maloletého – stredobod záujmov
- C-218/16 - Článok 1 ods. 2 písm. k) a l), ako aj článok 31 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby orgán členského štátu odmietol uznať vecné účinky vindikačného odkazu, ktorý je stanovený v rozhodnom dedičskom práve, ktoré si poručiťľ zvolil na základe článku 22 ods. 1 tohto nariadenia, pokiaľ dôvodom tohto odmietnutia je to, že tento odkaz sa týka vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v tom členskom štáte, ktorého právo nepozná inštitút odkazu s priamym vecným účinkom k okamihu začatia dedičského konania.

Prvá judikatúra EÚ vo vzťahu k Nariadeniu EÚ 650/2012 –II.

- C558/16 - Článok 1 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve sa má vykladať v tom zmysle, že do pôsobnosti uvedeného nariadenia spadá také vnútroštátne ustanovenie, o aké ide vo veci samej, ktoré pre prípad smrti jedného z manželov stanovuje paušálne vyrovnanie majetkového prírastku formou zvýšenia dedičského podielu pozostalého manžela.
- C-20/17 - Článok 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje, že i keď zosnulý nemal v čase svojej smrti obvyklý pobyt v tomto členskom štáte, súd tohto členského štátu má právomoc pre vydávanie vnútroštátnych osvedčení o dedičstve v rámci dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky, ak sa pozostalosť nachádza na území uvedeného členského štátu, alebo ak mal zosnulý štátnu príslušnosť tohto členského štátu.
- C-658/17 - Článok 3 ods. 2 druhý pododsek nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve sa má vykladať v tom zmysle, že nevykonanie oznámenia zo strany členského štátu o tom, že notári vykonávajú funkcie justičného orgánu podľa tohto ustanovenia, nie je určujúce, pokiaľ ide o kvalifikáciu týchto notárov ako „súdy“.

Článok 3 ods. 2 prvý pododsek nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že notár, ktorý na základe súhlasnej žiadosti všetkých účastníkov konania pred notárom vyhotoví listinu, o akú ide vo veci samej, nepredstavuje „súd“ v zmysle tohto ustanovenia, a v dôsledku toho sa má článok 3 ods. 1 písm. g) tohto nariadenia vykladať v tom zmysle, že takáto listina nepredstavuje „rozhodnutie“ v zmysle tohto ustanovenia.

Článok 3 ods. 1 písm. i) nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že osvedčenie o dedičstve, o aké ide vo veci samej, vyhotovené notárom na základe súhlasnej žiadosti všetkých účastníkov konania pred notárom, predstavuje „verejnú listinu“ v zmysle tohto ustanovenia, ku ktorej vyhotoveniu môže byť pripojené tlačivo podľa článku 59 ods. 1 druhého pododseku tohto nariadenia zodpovedajúce tlačivu uvedenému v prílohe 2 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 1329/2014 z 9. decembra 2014, ktorým sa stanovujú tlačivá uvedené v nariadení č. 650/2012.

Prvá judikatúra EÚ vo vzťahu k Nariadeniu EÚ 650/2012 –III.

C-102/18 Článok 65 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve a článok 1 ods. 4 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 1329/2014 z 9. decembra 2014, ktorým sa stanovujú tlačivá uvedené v nariadení č. 650/2012, sa majú vykladať v tom zmysle, že na účely podania žiadosti o európske osvedčenie o dedičstve v zmysle článku 65 ods. 2 nariadenia č. 650/2012 je použitie tlačiva IV nachádzajúceho sa v prílohe 4 vykonávacieho nariadenia č. 1329/2014 nepovinné.
C80-19 ???

Ďalšie otázky (I.)

- Je možné zmeniť dedičskú dohodu, ktorú už (neprávoplatne) schválil súd (notár)? Ak áno, ako?
- Kto by mal odstraňovať vady podania – návrhu na prejednanie novoobjaveného majetku (§ 174 ods. 1 CMP: Konanie je začaté na návrh, ak je z neho zjavné, že navrhovateľ ako dedič žiada prejednanie dedičstva po poručiteľovi.) ?
- Kto vyrubuje súdne poplatky za konanie o dedičstve – súd alebo notár (§ 16 ods. 1 a § 161 CMP vs. § 3 písm. a/, § 12 ods. 1 prvá veta zákona č. 71/1992 Zb.) ? (stanovisko kolégia KS BA z 1.3.2017: notár, takisto podľa <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Nase-projekty/nove-procesne-kodexy/Casto-kladene-otazky-CMP.aspx>)
- Môže byť účastníkom dohody o vypořiadaní dedičstva aj štát?
- Má/musí súd ustanoviť znalca, ak dedičia nezhodne nesúhlasia s VHM ale nenavrhujú znalecké dokazovania alebo určí súdom zistenú cenu?
- Ako má znieť petit žaloby pri spornom ded. práve – spornej skutočnosti neplatnosti závetu? O určenie že x je / nie je závetným dedičom alebo že závet je neplatný lebo sa na ňom nenachádza podpis závetcu? Rovnako pri vydedení: že neexistujú dôvody vydedenia alebo že vydedený je zákonným dedičom? Je iná procesná úprava podľa OSP a CMP?
- Môže súd (notár) poučiť dedičov zomretého dediča o práve odmietnuť dediť v konaní o dedičstve po poručiteľovi? Nie po dedičovi?
– zastavené konanie – jediný dedič zomrie – zastavené konanie, ale zanechal závet – podnet na začatie konania – má súd (notár) poučiť dedičov zomretého dediča v konaní po poručiteľovi ?

Ďalšie otázky (II.)

- *Má súd skúmať právomoc súdu konať, ak nie je preukázaný OP, ako procesnú podmienku konania?*
- *Kto skúma oprávnenosť žiadateľa v žiadosti o vydanie európskeho osvedčenia o dedičstve?*
- *Možno vydať EDO aj v konaní po poruč. Zomretom pred 17.8.2015?*
- *Kto znáša náklady spojené so zistením rozhodného práva/preklad?*

Žaloba o určenie, že „vec patrí do dedičstva“

- že vec patrí do dedičstva, alebo že poručiteľ bol v čase smrti jej vlastníkom?

Kto má byť účastníkom (stranou) takéhoto konania?

- všetci dedičia (buď na strane žalobcu alebo žalovaného) a zapísaný vlastník ako žalovaný, alebo
- postačuje keď je žalobcom jeden z dedičov (pričom v prípade úspechu v tomto spore budú účastníkmi dodatočného dedičského konania už všetci dedičia)?

„V období medzi nadobudnutím dedičstva (§ 460 OZ) a potvrdením nadobudnutia dedičstva (§ 482 a 483 OZ) sú z právnych úkonov týkajúcich sa vecí (majetkových práv) z dedičstva povinní a oprávnení voči iným osobám všetci dedičia poručiteľa, ktorí dedičstvo dosiaľ neodmietli, spoločne a nerozdielne. Ich dedičský podiel pritom vyjadruje mieru, akou sa dedičia navzájom podieľajú na právach a povinnostiach týkajúcich sa vecí (majetkových práv) z dedičstva.“ (R 42/1974; podobne napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 14.3.2011 sp. zn. 3 Cdo 222/2010)

„Právo podať žalobu o určenie, že poručiteľ bol v čase svojej smrti vlastníkom majetku, má jednotlivo každý potenciálny dedič“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28 Cdo 2375/2012)

„Účastníkmi (stranami) konania o určenie, že vec patrí do dedičstva, musia byť (či už v pozícii žalobcu alebo žalovaného) všetci potenciálni dedičia“ (uznes. NS SR sp. zn. 8 Cdo 94/2018; aj na ÚS SR: II. ÚS 260/2011)

Ďakujeme Vám za pozornost.

